

## Spis treści

|                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Czesław Miłosz w Ratuszu ( <i>Rozmowa w Nadbałtyckim Centrum Kultury</i> ) . . . . .                             | 5   |
| Czesław Miłosz na Uniwersytecie ( <i>Rozmowa na Uniwersytecie Gdańskim</i> ) . . . . .                           | 19  |
| Czesław Miłosz i dziennikarze ( <i>Rozmowa z dziennikarzami w Gdańsku</i> ) . . . . .                            | 32  |
| Świty i światło ( <i>Renata Gorczyńska</i> ) . . . . .                                                           | 53  |
| Porachunki z legendą ( <i>Wiesław Kot</i> ) . . . . .                                                            | 65  |
| Teatrum (przewrotnego ciała) ( <i>Tadeusz Różewicz i Renata Gorczyńska</i> ) . . . . .                           | 71  |
| Nie jestem egzotycznym ptakiem ( <i>Katarzyna Szelech</i> ) . . . . .                                            | 83  |
| Plamy na słońcu ( <i>Katarzyna Janowska</i> ) . . . . .                                                          | 86  |
| Szukanie formy ( <i>Tadeusz Różewicz i Renata Gorczyńska</i> ) . . . . .                                         | 95  |
| Czym była tamta Polska? ( <i>Adam Szostkiewicz</i> ) . . . . .                                                   | 103 |
| Podróż do krainy mitycznej ( <i>Krzysztof Masłoń</i> ) . . . . .                                                 | 111 |
| Świadek wieku ( <i>Agata Koss</i> ) . . . . .                                                                    | 122 |
| Odrabianie zaległości ( <i>Krzysztof Lisowski</i> ) . . . . .                                                    | 133 |
| Mackiewiczowi stała się krzywda ( <i>Krzysztof Masłoń</i> ) . . . . .                                            | 136 |
| Millennium, apokalipsa, koniec wieku (ks. <i>Wacław Hryniewicz, Ireneusz Kania, Krzysztof Dorosz</i> ) . . . . . | 138 |
| Wszędzie był Hulewicz... ( <i>Agnieszka Karaś</i> ) . . . . .                                                    | 158 |
| Wariackie przedsięwzięcie ( <i>Krzysztof Masłoń</i> ) . . . . .                                                  | 172 |
| „Strach przed odpłynięciem okrętu” ( <i>Włodzimierz Bolecki</i> ) . . . . .                                      | 178 |
| Dostojewski badał choroby ducha ( <i>Cezary Gawryś i Józef Majewski</i> ) . . . . .                              | 190 |

|                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Litwa, labirynt, nadzieja ( <i>Krzysztof Myszkowski</i> ) . . . . .                                           | 206 |
| Nie tylko <i>To</i> ( <i>Jacek Podsiadło</i> ) . . . . .                                                      | 247 |
| Nie jestem moralistą ( <i>Krzysztof Maćkowski</i> ) . . . . .                                                 | 252 |
| Nie nadaję się na moralistę ( <i>Józef Baran</i> ) . . . . .                                                  | 260 |
| To jest we mnie ( <i>Katarzyna Janowska</i> ) . . . . .                                                       | 262 |
| Samotności nikt nie wybiera ( <i>Anna Frajlich</i> ) . . . . .                                                | 270 |
| Polska szkoła poezji ( <i>Clare Cavanagh</i> ) . . . . .                                                      | 284 |
| „Na szczęście dalej w nocy układam wiersze” ( <i>Józef Baran</i> ) . .                                        | 297 |
| Wilcze oczy ( <i>Marek Mikos</i> ) . . . . .                                                                  | 309 |
| Jestem igraszką losu ( <i>Katarzyna Janowska</i> ) . . . . .                                                  | 321 |
| Sprzecznosc jest dźwignią transcendencji ( <i>Tomasz Fiałkowski</i><br>i <i>Andrzej Franaszek</i> ) . . . . . | 334 |
| Patrząc na turniej garbusów ( <i>Jerzy Illg</i> ) . . . . .                                                   | 341 |
| Taki <i>Zeitgeist</i> ( <i>Agnieszka Stawiarska</i> ) . . . . .                                               | 351 |
| Tropiciel Istotności ( <i>Jerzy Illg</i> ) . . . . .                                                          | 368 |
| Rozmowa z Czesławem Miłoszem ( <i>Josif Brodski</i> ) . . . . .                                               | 372 |
| Juliusz Mieroszewski — profeta i wizjoner ( <i>Mariusz Kubik</i> ) . .                                        | 395 |
| Ciągle poszukujemy klucza ( <i>Ireneusz Kania</i> ) . . . . .                                                 | 406 |
| Zmysł hierarchii ( <i>Joanna Gromek</i> ) . . . . .                                                           | 430 |
| Poszukiwanie nieba ( <i>Katarzyna Kubisiowska</i> ) . . . . .                                                 | 434 |
| Chciałem bogactwa, wina, kobiet ( <i>Joanna Gromek</i> ) . . . . .                                            | 441 |
| Jestem antymodernistą ( <i>Justyna Kobus</i> ) . . . . .                                                      | 444 |
| Poezja i religia ( <i>Teresa Walas</i> ) . . . . .                                                            | 447 |
| M jak mędrzec, którym nie jestem ( <i>Piotr Najsztub</i> ) . . . . .                                          | 459 |
| Miłosz miał być Polańskim Szpilmana ( <i>Jerzy Illg</i> ) . . . . .                                           | 473 |
| Chciałem zostać przyrodnikiem ( <i>Dominika Ćosić</i> ) . . . . .                                             | 479 |
| Poeta przyrodnik ( <i>Joanna Gromek-Illg</i> ) . . . . .                                                      | 482 |
| Czysta nuta nad otchłanią ( <i>Joanna Gromek i Jerzy Illg</i> ) . . . . .                                     | 485 |
| Granice poezji ( <i>Jarosław Mikołajewski</i> ) . . . . .                                                     | 494 |
| Konflikt o Miłosza ( <i>Adam Domagala</i> ) . . . . .                                                         | 507 |
| Brama do Hadesu ( <i>Tomasz Fiałkowski</i> ) . . . . .                                                        | 509 |
| Moje związki z Sejnami ( <i>Młodzież sejneńska</i> ) . . . . .                                                | 513 |

|                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Czesław Miłosz — zdawkowy szkic z „Kulturą” w tle — pamięci Zofii Hertz ( <i>Anna Lisiecka</i> ) . . . . . | 533 |
| O Spizarni literackiej Czesława Miłosza ( <i>Krzysztof Lisowski</i> ) . .                                  | 537 |
| Ucieczka poety ( <i>Anna Bikont i Joanna Szczesna</i> ) . . . . .                                          | 539 |
| Nie wolno mi brata mego zasmucać ( <i>Katarzyna Janowska i Piotr Mucharski</i> ) . . . . .                 | 553 |
| Obecność chrześcijaństwa ( <i>Józef Sadzik</i> ) . . . . .                                                 | 561 |
| Ludzkość, która zostaje ( <i>Jan Błoński, Jerzy Turowicz i Marek Edelman</i> ) . . . . .                   | 639 |
| Wezwanie i zadanie ( <i>Janusz Kryszak i Krzysztof Myszkowski</i> ) .                                      | 649 |
| Prywatność poezji ( <i>Henryk Grynberg</i> ) . . . . .                                                     | 664 |
| Diagnoza nieostateczna: o rosyjskiej historii, literaturze i polityce ( <i>Sylvia Frolow</i> ) . . . . .   | 675 |
| Chcę wierzyć ( <i>Olga Glondys</i> ) . . . . .                                                             | 685 |

## Aneks

|                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Patrzę na świat oczami człowieka wychowanego w polskiej tradycji ( <i>Irena Kowalska</i> ) . . . . .        | 691 |
| Po przyznaniu literackiej Nagrody Nobla ( <i>Włodzimierz Łoziński</i> )                                     | 693 |
| Poeta nie może zamilknąć ( <i>Krzysztof W. Kasprzyk</i> ) . . . . .                                         | 695 |
| Chciałbym na dłużej przyjechać do Polski ( <i>Ewa Zielińska</i> ) . . .                                     | 698 |
| Nobel '80 dla Czesława Miłosza ( <i>Elżbieta Hudon i Jacek Żakowski</i> )                                   | 701 |
| Nie sprzeniewierzyć się własnej prawdzie ( <i>Teresa Łozińska</i> ) . .                                     | 707 |
| Konferencja prasowa Czesława Miłosza ( <i>Maciej Górski</i> ) . . . .                                       | 710 |
| Nie jestem pisarzem politycznym... ( <i>Andrzej Nowicki</i> ) . . . .                                       | 713 |
| Nie porzucę poezji ( <i>Maciej Górski</i> ) . . . . .                                                       | 716 |
| Laureat Nobla 1980 o roli poezji ( <i>Maciej Górski</i> ) . . . . .                                         | 718 |
| Chcę w Polsce słuchać ludzi ( <i>Tadeusz Jacewicz</i> ) . . . . .                                           | 720 |
| Trzy triumfalne dni laureata Nagrody Nobla w Warszawie ( <i>Ewa Zielińska</i> ) . . . . .                   | 723 |
| „Nadal jestem jednym z poetów nad Zatoką San Francisco” ( <i>Jan Piekło i Wojciech Żurawski</i> ) . . . . . | 726 |



|                                                                                                                        |      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Specjalny wywiad laureata Nagrody Nobla dla „Expressu”<br>( <i>Anna Kornacka</i> ) . . . . .                           | 730  |
| Spotkanie Czesława Miłosza z Lechem Wałęsą w roku 1981<br>( <i>Lech Wałęsa i Mieczysław Albert Krąpiec</i> ) . . . . . | 733  |
| Wierzę w teorię natchnienia ( <i>Młodzi poloniści</i> ) . . . . .                                                      | 740  |
| W kolejce po siebie ( <i>spisał Juliusz Świrędo</i> ) . . . . .                                                        | 746  |
| Pisać na przegraną ( <i>Elżbieta Głowka</i> ) . . . . .                                                                | 749  |
| Pamiętam, kiedy wzrok za siebie rzucę ( <i>Anna Wójcik</i> ) . . . . .                                                 | 757  |
| Można mieć tę nadzieję (X.Y.) . . . . .                                                                                | 762  |
| Tu odpoczywam ( <i>Grażyna Miklaszewicz</i> ) . . . . .                                                                | 764  |
| Dziś przeważa ufność ( <i>Henryka Dobosz</i> ) . . . . .                                                               | 770  |
| Spotkanie Lecha Wałęsy z Czesławem Miłoszem w roku 1989<br>( <i>Lech Wałęsa</i> ) . . . . .                            | 774  |
| Profesor ( <i>Przemysław Ćwikliński</i> ) . . . . .                                                                    | 778  |
| Rozmowy o Litwie ( <i>Tomas Venclova</i> ) . . . . .                                                                   | 782  |
| Czuć się pełnoprawnymi spadkobiercami... ( <i>Czesław Okni-<br/>czyk</i> ) . . . . .                                   | 789  |
| I niech Was dobry Bóg strzeże... ( <i>Alwida Rolska</i> ) . . . . .                                                    | 792  |
| Właśnie o tę prostotę chodziło („ <i>Kurier Wileński</i> ”) . . . . .                                                  | 801  |
| Czesława Miłosza spotkania z Krakowem ( <i>Bronisław Maj</i> ) . . . . .                                               | 803  |
| Czesław Miłosz i Josif Brodski ( <i>Jolanta Tambor</i> ) . . . . .                                                     | 807  |
| Ja nigdy nie podawałem się za Litwina... ( <i>Janusz Korek</i> ) . . . . .                                             | 809  |
| Przyjechałem tu prywatnie... ( <i>Alwida Antonina Bajor</i> ) . . . . .                                                | 813  |
| Jestem poetą Historii ( <i>Krzysztof Jędrys</i> ) . . . . .                                                            | 815  |
| Nie tylko o poezji ( <i>Algis Kalėda</i> ) . . . . .                                                                   | 817  |
| Jestem względny gronostajem ( <i>Agnieszka Rakoczy Watkins</i> ) . . . . .                                             | 822  |
| Przypisy . . . . .                                                                                                     | 831  |
| Nota wydawcy . . . . .                                                                                                 | 992  |
| Noty o rozmówcach . . . . .                                                                                            | 1033 |
| Indeks nazwisk . . . . .                                                                                               | 1037 |